

Sygn. akt II AKa 88/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Krzysztof Karpiński

Sędziowie: SA – Anna Zdziarska (spr.)

SO (del.) – Małgorzata Niezabitowska - Nowakowska

Protokolant - st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Jerzego Mierzewskiego

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2014r.

sprawy z wniosku K. C. i M. K.

o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie Sądu Okręgowego – Warszawa - Praga w Warszawie o sygn. akt V K 120/08

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 17 grudnia 2013 r.

sygn. akt V Ko 48/12

- 1. utrzymuje w mocy wyrok w zaskarżonej części wobec K. C.;*
- 2. uchyla wyrok w zaskarżonej części, w zakresie w jakim oddala wniosek M. K. i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania;*
- 3. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 01 lutego pełnomocnik K. C. wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy 7.293,00 złotych tytułem odszkodowania i 500 tyś. złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 12 listopada 2003 r. do dnia 26 października 2006 r. w sprawie V K 120/08 Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie. Ponadto we wniosku z tego dnia pełnomocnik M. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz 190.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie o sygn. akt V K 120/08 Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 r. (V Ko 48/12) Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie zasądził na rzecz K. C. 7.923,00 złotych tytułem odszkodowania oraz 180.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, zaś na rzecz M. K. 70.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia

za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie V K 120/08 Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty włącznie.

W pozostałym zakresie wnioski oddalił.

Kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelacja wyrok w części w jakiej Sąd oddalił żądanie zaskarżył pełnomocnik wnioskodawców.

Na podst. art.427 § 2 k.p.k. w zw. z art.438 pkt 1 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 5.3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 8 EKPCiPW, poprzez przyjęcie iż zasądzone zadośćuczynienie jest w odpowiedniej kwocie, w sytuacji gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że rozmiar skutków zastosowania tymczasowego aresztowania dla życia prywatnego i rodzinnego wnioskodawców oraz ich wolności w żaden sposób nie uzasadnia uznania, że żądane przez nich kwoty wykraczają poza kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia oraz brak uwzględnienia funkcji wychowawczo prewencyjnej zadośćuczynienia w zakresie określania wysokości zadośćuczynienia w niniejszej sprawie, pomimo, iż stosowanie w RP tymczasowego aresztowania jest systemowym problemem polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Na podst. art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego, a mianowicie art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, że kwota 180 tys. złotych na rzecz K. C. kwota 70 tys złotych na rzecz M. K. stanowią godziwe zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie , podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie, tj. wyjaśnień mocodawców, materiałów prasowych na temat K. C., wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy – Pragi z dnia 8 grudnia 2005 r. , sygn. akt V RC 934/05, dokonana przy uwzględnieniu swobody ich oceny, zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do wniosku, że zadośćuczynienie żądane we wnioskach z dnia 1 lutego 2012 r. stanowi odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia.

Na podst. art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił mający wpływ na jego treść błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mianowicie przyjęcie iż M. K. przysługuje roszczenie za okres od dnia 1 lutego (...) do dnia 19 marca 2008 r., w sytuacji gdy M. K. był tymczasowo aresztowany od dnia 12 listopada (...) do 19 marca 2008 r., tj. przez okres 4 lat i 4 miesiące i 7 dni, podczas gdy został skazany na karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i 10, a zatem okres ten upływał w dniu 12 sierpnia 2006 r. a nie 31 stycznia 2007 r., zatem M. K. winno przysługiwać roszczenie o zadośćuczynienie za okres od dnia 13 sierpnia 2006 r. do dnia 19 marca 2008 r., czyli przez okres 1 roku 7 miesięcy i 18 dni.

Mając powyższe zarzuty na uwadze, na podst. art.427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz:

1. K. C. kwoty 320.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty zasądzoną zaskarżonym wyrokiem, czyli łącznie kwotę 500.000,00 złotych wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty,
2. M. K. kwoty 120.000,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty, ponad 70.000,00 złotych wraz z odsetkami od dnia zapłaty zasądzoną zaskarżonym wyrokiem,

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna, jednakże jedynie w stosunku do jednego z wnioskodawców – M. K..

Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że w przypadku wnioskodawców tymczasowe aresztowanie, oceniane przez pryzmat prawomocnego, końcowego rozstrzygnięcia było niewątpliwie niesłuszne.

Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie była jednak wysokość kwoty zadośćuczynienia.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę to odszkodowanie za szkodę niematerialną, a stanowią ją negatywne przeżycia psychiczne wiążące się nie tylko z faktem pozbawienia wolności (izolacja więzienna, przebywanie z innymi osobami pozbawionymi wolności, dolegliwe warunki odbywania kary), ale również to, że dana osoba w trakcie odbywania kary utraciła dobre imię. Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem należy brać pod uwagę wszystkie ustalone w sprawie okoliczności rzutujące na określenie rozmiaru krzywdy osobie pozbawionej wolności, w tym zwłaszcza okres izolowania od społeczeństwa, który w miarę rozciągania się w czasie wzmaga doznanie krzywdy. Należy brać również pod uwagę status społeczny i zawodowy wnioskodawcy. Zadośćuczynienie powinno być odpowiednie. Suma odpowiednia to taka, która co najmniej równoważy przeżycia związane z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem.

Jeśli chodzi o apelację pełnomocnika K. C., to stwierdzić należy, że sąd aquo ustalając wysokość zadośćuczynienia uwzględnił dokładnie te same okoliczności, które zostały podniesione w środku odwoławczym, a mianowicie że przed osadzeniem w areszcie wnioskodawcy urodziły się córki i został pozbawiony z nimi kontaktu w pierwszych latach życia. Sąd Okręgowy dostrzegł również, że tymczasowe aresztowanie negatywnie wpłynęło na jego związek z konkubiną. Ponadto zauważył, że przez pewien okres czasu K. C. został zakwalifikowany do kategorii więźniów szczególnie niebezpiecznych, że pojawiły się artykuły prasowe ukazujące go w niekorzystnym świetle, co przełożyło się na pogorszenie kontaktów nie tylko z rodziną, ale i znajomymi.

Zauważyć należy, że autor apelacji nie wykazał, aby którejs z tych okoliczności sąd meritti nie nadał należytej rangi, albo że zasądzono kwotę symboliczną, co obligowałoby Sąd II instancji do zmiany orzeczenia. Według skarżącego kwotą odpowiednią, rekompensująca dolegliwości psychiczne wynikające z pozbawienia wolności przez okres 35 miesięcy jest kwota 500 tysięcy złotych, czyli ponad 14 tysięcy złotych za miesiąc tymczasowego aresztowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego niejednokrotnie podkreślano, że zadośćuczynienie nie powinno być źródłem wzbogacenia, a tak by się stało gdyby zasądzono kwotę zgodną z żądaniem. Kwota zadośćuczynienia zasądzona na rzecz K. C. pełni funkcję kompensacyjną, odpowiada przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a nawet ją przekracza (ponad pięć tysięcy złotych za miesiąc tymczasowego aresztowania). Nie można pominąć faktu, że wnioskodawca zasadniczo doznał typowych dolegliwości, tak jak inni pozbawieni wolności za wyjątkiem tych, których doznał w związku z zakwalifikowaniem do kategorii sprawców niebezpiecznych, choć nie przez cały czas tymczasowego aresztowania. K. C. miał dostęp do opieki medycznej, nie był przez nikogo szykanowany.

Sąd Okręgowy ocenił prawidłowo materiał dowodowy, co czyni zarzut obrazy art. 7 k.p.k. całkowicie bezzasadnym.

Inaczej przedstawia się apelacja wniesiona na korzyść M. K.. Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2010 r., w sprawie V K 120/08 w/w został skazany na karę 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet tejże kary zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 12 listopada 2003 r. do dnia 31 stycznia 2007 r. i uznano, że kara została wykonana w całości. Sąd Okręgowy orzekając w przedmiocie zadośćuczynienia stwierdził, że zasadne jest żądanie za okres od dnia 01 lutego 2007 r. do dnia 19 marca 2008 r. Sąd I instancji nie dostrzegł jednak tego co pełnomocnik M. K., że dokonał wtórnego błędu, albowiem w istocie na poczet kary 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w rozmiarze 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności. W tej sytuacji Sąd odwoławczy nie mógł wydać orzeczenia o charakterze reformatoryjnym, albowiem należy sprostować błędne zaliczenie tymczasowego aresztowania w trybie art. 420 § 2 k.p.k. Ponadto długość pozbawienia wolności może mieć wpływ na wysokość zadośćuczynienia i z tego powodu należało uchylić wyrok w zaskarżonej części, sprawę zaś przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny stosownie do treści art. 436 k.p.k. ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego do powyższego uchybienia uznając, że rozpoznanie pozostałych byłoby przedwczesne dla dalszego toku postępowania.

Z tych względów – na podst. art. 437 § 2 k.p.k. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.